

Posudek vedoucího práce na diplomovou práci J. Duška
Filologické marginálie v Janově evangeliu Blahoslavových překladu Nového zákona

Předložená diplomová práce zkoumá 649 marginálií obsahující variantní texty (v širokém smyslu (znamenání staršího překladu, synonyma, textov kritické rzo texty) v obou vydáních Blahoslavových Nových zákonů. Téma je složité v důsledku mimo jiné záboru Jana Blahoslava přepřáci na překladu, mj. jeho vynikajících znalostí starší české tradice a dobových humanistických překladů. Poznámky in margine v českých humanistických biblických překladech ani v rukopisných překladech staro českých nebyly dosud souhrnně zpracovány, i když v důležitých sondách bylo zjištěno, že svdění např. o rzných typech vulgárních odrůd, o dynamické stabilitě biblického stylu, o pronikání nevulgárních textů v 16. století, o humanistické synonymii atd. Diplomant se s obtížemi vyrovnal podle svého soudu se zdarem, na diplomové práci pracoval soustředně delší dobu a přinesl důležitý příspěvek k poznání humanistické práce J. Blahoslava, mj. k obnovené diskusi o podílu Erasmova a Bezova vlivu: v margináliích, tj. metatextu, podle diplomantových výsledků (s. 91) Blahoslav mírně upřednostňoval Erasma (texty NZ a Anotací) před Bezou, kdežto bádání Konopáskovo, zaměřující se na hlavní text překladu, v něm prokázalo etné shody s Bezou (oproti Erasmovi). Výhodou diplomanta byla jeho odborná příprava jako latiníka, a tedy bezpečná orientace mj. v Erasmových a Bezových anotacích.

V úvodní části práce je shrnuto bádání o Blahoslavových Nových zákonech, v kterých životopisné údaje, tradice biblického komentáře v Evropě a v českých rukopisných a tištěných biblích. Vlastní rozbor začíná na s. 56 (celkem má text práce 102 stran textu), v příloze (přes 100 stran) jsou uvedena všechna excerpovaná znení. Diplomant prozkoumal 388 Blahoslavových marginálií na základě druhého vydání jeho překladu a sledoval jejich paralely v prvním vydání, ve vybraných českých a cizojazyčných překladech a v dobové komentářové literatuře (NZ 1518, NZ 1525, NZ 1533, Melantrichova bible ve 2. vydání, Vulgata, Erasmus v překladu v pěti vydáních, Erasmovy Anotace, Barbiriana, Bezovy Anotace), celkem tedy kromě Blahoslavových překladů vypsál na 3500 míst. Výběr souboru zkoumaných překladů a komentářů je na základě dosavadního bádání opodstatněný, v dalším rozboru by ovšem bylo třeba zohlednit jednak Bezův latinský text z 2. vydání z r. 1565, z něhož Blahoslav přepřáci druhé edici jistě přepřál, a dobové české texty Nového zákona. Limit své práce si je autor v domě (s. 94).

Po formální stránce je práce zpracována velmi pečlivě, překlepy se v ní nacházejí poměrně zřídka, např. na s. 20 (*písmeny, které*), s. 24 (*o tisky s nimi spojenými místo spojené*) chybí ářky u volného přívlastku na s. 22 (*Severýnova bible vydaná; Optát v Nový zákon vydaný*) aj.

Po stránce obsahové lze vytknout někdy přílišnou rozbíhavost diplomanta, např. přepřáci uvádějí v kterých detaily Blahoslavova života i u středověkých komentářů, které nemají přímé vazby na rozbor marginálií, i když českou tradici, s níž Blahoslav pracoval, prokazatelně ovlivnily. Dále bych uvítal větší zábor k Blahoslavově gramatice, pokud jde o jeho názory na synonymii, nebo tzv. synonymum, o nichž se zmíjí i Kralič v předmluvě k Šestidíleci, v ní je celou jednu knihu svých předání. Výsledky afiliace Blahoslavových marginálií s jednotlivými sledovanými překlady diplomant kromě představení výtu rozebírá i z hlediska formy a funkcí těchto marginálií (např. doslovnější překlad podle latiny, textov kritické rzo texty). Tento rozbor shod by ovšem mohl být hlubší, například pokud se týká úelů, k nimž byly marginálie z jednotlivých zdrojů nejupřednostněny: třeba v případě užití Bezova překladu a jeho Anotací máme ekat jinou dominantní funkci než u Lukášova Nového zákona. Rozdíly ve spektru a zastoupení funkcí ekáme i mezi jednotlivými vydáními Blahoslavova Nového zákona.

Otázky pro obhajobu: Jak si diplomant vysvětluje poměrně velký počet neafiliováných marginálií? Kde vznikl podle diplomanta rozdíl mezi zjištěnými shodami s Vulgátou Clementinou (podle s. 91 v NZ1568 172) a daleko menším počtem shod s Melantrichovou biblí (54), případně s Lukášovým a Klaudyánovým NZ, když Melantrichova bible je příkladem v podstatě vulgátního textu?

Celkové hodnotění práce takto: Autor zpracoval velmi rozsáhlé téma se zdarem a pečlivě, materiál jím shromážděný v příloze bude jistě sloužit k dalším, navazujícím výzkumům. Nejdůležitější výsledky by měl autor publikovat v odborném tisku. Práci rád doporučuji k obhajobě a s přihlédnutím k rozsahu i přesněn, které výtky hodnotím ještě stupněm výborně.

Praha 5. 9. 2015

PhDr. Robert Dittmann, Ph.D.